

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІ ФАХІВЦІ ЯК МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Бондаренко А. І., к.держ.упр.

*докторант навчально-науково-виробничого центру
Національного університету цивільного захисту України*

Становлення суверенної правової демократичної держави, її рух на шляху світової цивілізації та процес формування громадянського суспільства, як свідчить історичний досвід, є об'єктивними, безповоротними, але водночас тривалими та складними процесами. Держава здатна досягати та підтримувати свій суверенитет тільки на основі ефективної і конкурентоздатної економіки, яка до того ж є соціально орієнтованою.

Протягом двох останніх десятиліть Україна намагається інтегруватися в європейський економічний простір та у світову економіку, з одного боку, а з другого – розробити економічний механізм державного регулювання із захистом внутрішнього ринку, підвищенням конкурентоспроможності фахівців – економістів, які зможуть сформувати безпекові важелі національної економіки та її експортної спрямованості без політики державного протекціонізму. Забезпечення фінансової безпеки є невід'ємною частиною економіки держави та її економічної безпеки, з якої і витікає формування перш за все інтелектуальної еліти держави – її майбутніх фахівців з вищою освітою.

Великомасштабні дослідження в області забезпечення економічної безпеки держави створили на заході умови для виникнення нової науки,

що тепер її називають economic security of state, що в перекладі означає наука про економічну безпеку. Суть даного напрямку полягає в тому, що вона є базою для будь-яких інших видів, проявів і відгалужень ЕБД, а також в тому, що завдяки досвіду та накопиченим навичкам цього відгалуження можна передбачати наслідки внутрішніх або зовнішніх дій задля збільшення позитивного або зменшення можливого негативного впливу на розвиток держави [3].

Державі ринкового типу, як, до речі, і державі будь-якого типу, вкрай необхідна науково обґрунтована державна стратегія (концепція) ЕБД. Вона повинна визначити глобальні і поточні національні інтереси і цілі, а також методи та засоби їх досягнення і, відповідно, забезпечувати національну економічну безпеку (НЕБ).

Наприклад, найближчими завданнями забезпечення НЕБ України в умовах транзиції повинні, відповідно, бути: 1) формування умов для створення ресурсів модернізації; 2) подолання кризових процесів; 3) входження в постіндустріальний етап розвитку. Розробка концепції НЕБ вимагає комплексного рішення питань нормативно-правового, організаційного, аналітичного, методологічного, інформаційного і експертного забезпечень діяльності в цій сфері.

У будь-якому варіанті означеній структурі концепції НЕБ необхідне охоплення трьох базових елементів: 1) загрози, 2) захист; 3) інтереси. Саме захист втілює комплекс заходів по запобіганню або нейтралізації посягань, ворожих дій, небезпек. Методи і засоби по здійсненню захисту можуть бути досить різними і водночас не обов'язково симетричні загрозам. Головною властивістю цих заходів є адекватність загрозам, при цьому на зниження рівня небезпеки - основна спрямованість. Суть методу захисту охоплює використовувані засоби і способи їх застосування. Держава

повинна забезпечити усі види захисту як власних економічних інтересів, так і інтересів громадських структур [1].

Крім того, головними принципами забезпечення процесу захисту мають бути: а) законність б) дотримання балансу інтересів держави з інтересами підприємств різних форм власності і фізичних осіб, в) їх взаємовідповідальність у забезпеченні захисту.

Законність реалізується шляхом розробки стійкої правової основи у сфері захисту об'єктів і суб'єктів ЕБД. При цьому потрібне врахування необхідності дотримання міжнародних угод і норм [2].

Основними принципами організації і здійснення захисту у сфері ЕБД є:

1) обґрунтованість, оскільки складність завдань, що вирішуються, великий обсяг робіт, а також обмеженість ресурсів обумовлюють необхідність глибокого науково-технічного обґрунтування рішень, усебічної оцінки з їх реалізації;

2) системність, що передбачає розгляд проблем захисту, враховуючи всі небезпечні джерела витоку інформації і несанкціонованого доступу до неї, а також можливого часу і умов їх виникнення комплексного застосування правових, організаційних і технічних заходів з захисту, при цьому має бути забезпечена спадкоємність і безперервність захисту;

3) достатність, що означає необхідність пошуку ефективних і надійних заходів захисту, без зайвих витрат і забезпечується використанням досконалих методів і засобів захисту. За характером дії на загрозу серед способів захисту можна виділити узгодження, заборони, протидію і примуси. Суспільство і громадяни використовують значно менше, ніж держава, арсенал засобів і способів та їх втілення для захисту

своїх економічних інтересів і значною мірою покладаються на захист держави;

4) гнучкість в управлінні, що забезпечує здатність залежно від умов захисту і важливості об'єктів, прогнозування загроз і запобігання їх нейтралізації, оперативну і ефективну ліквідацію наслідків цих погроз;

5) своєчасність, що обумовлена необхідністю завчасної розробки заходів захисту і контролю (інакше проведення заходів з захисту може не лише не дати ефекту, але і привести до додаткових збитків) [4].

Таким чином, дотримання балансу життєво важливих інтересів держави і господарюючих суб'єктів ґрунтується на оцінках тих збитків, які вони можуть понести в результаті перевищення або недостатності впливу відповідного чинника. Взаємна відповідальність реалізується шляхом продуманої організації робіт з захисту з чітким розподілом прав і обов'язків, конкретними нормативно-технічними вимогами і ефективним контролем за їх виконанням.

Література:

1. Машина Н. І. Економічний ризик та методи його вимірювання : навч. посіб./ Н. І. Машина. – Київ : Центр навчальної літератури, 2003. - 188 с.
2. Ортіна Г. В. Виявлення та аналіз чинників формування кризових явищ в економіці в умовах глобалізації як передумова розроблення антикризових стратегій / Г.В. Ортіна // Економіка та держава. – 2013. - № 8. – С. 40-44.
3. Семенченко А. Теоретико–методологічні засади визначення, класифікації та оцінки системи загроз національній безпеці і рекомендації щодо їх удосконалення / А. Семенченко // Вісник НАДУ при Президентові України. – 2007.– № 3. – С. 86–108.
4. Сенюшкін Є. О. Економіко-правові механізми державного забезпечення сталого розвитку/ Сенюшкін Є. О. // Статистика України. – 2013. – № 3. – С. 38-68.